

กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาที่
เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการ
แสดงออกทางวัฒนธรรมดั้งเดิม (**WIPO IGC**)

ธนิต ชังถาวร

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ

Presentation Outline

1. เกิดอะไรขึ้น

2. สิ่งที่จะเกิดจะกระทบอะไรกับเรา

GR/ TK/ TCE

ภูมิปัญญาท้องถิ่น Traditional Knowledge

การแสดงออกทางวัฒนธรรมดั้งเดิม Traditional Cultural Expression (TCE) หรือ Folklore

Traditional cultural expressions (or, "expressions of folklore") include music, art, designs, names, signs and symbols, performances, architectural forms, handicrafts and narratives.

Thailand: Diversified GR, TK and TCE.

“ ภูมิปัญญาเป็นเรื่องใหญ่
เมื่อมองกันอย่างกว้างๆ เหมือนกำปั้นทุบดิน
ทุบไปที่ไหนก็เจอภูมิปัญญาทั้งนั้น
ผมคิดว่าเรื่องนี้ต้องมีทิศทางที่จะมอง
ในส่วนตัวของผมคิดว่าปัญหาที่สำคัญของ
สังคมไทยในขณะนี้ คือไม่รู้จักตัวเอง
เพราะที่ผ่านมารเราเขียนอะไรเราคิดอะไร
ห่างตัวเองทั้งหมด ”

รศ. ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม

SWOT Analysis

จุดแข็งของภูมิปัญญา

- ความหลากหลายของภูมิปัญญาและทรัพยากรชีวภาพ (ประเทศไทยมีความหลากหลายมากเป็นอันดับ 8 ของโลก)
- ความอุดมสมบูรณ์/ทรัพยากรชีวภาพของไทยมีศักยภาพสูงในการใช้ประโยชน์อย่างหลากหลาย
- ยังมีการใช้ในวิถีชีวิต โดยเฉพาะในชุมชนที่มีความเข้มแข็ง และมีแนวโน้มที่จะใช้กันมากขึ้น

จุดอ่อนของภูมิปัญญา

- ขาดผู้สืบทอด
- ขาดระบบการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาหรือมีแต่น้อยและไม่ต่อเนื่อง
- สูญสลายไปตามกาลเวลา
- ภูมิปัญญาเป็นความเชื่อ แต่ยังขาดข้อมูลทางวิชาการอธิบาย
- ยังมีการนำวิทยาการสมัยใหม่มาใช้เพื่อความยั่งยืนและการเพิ่มค่าให้กับภูมิปัญญาน้อย

โอกาสของภูมิปัญญา

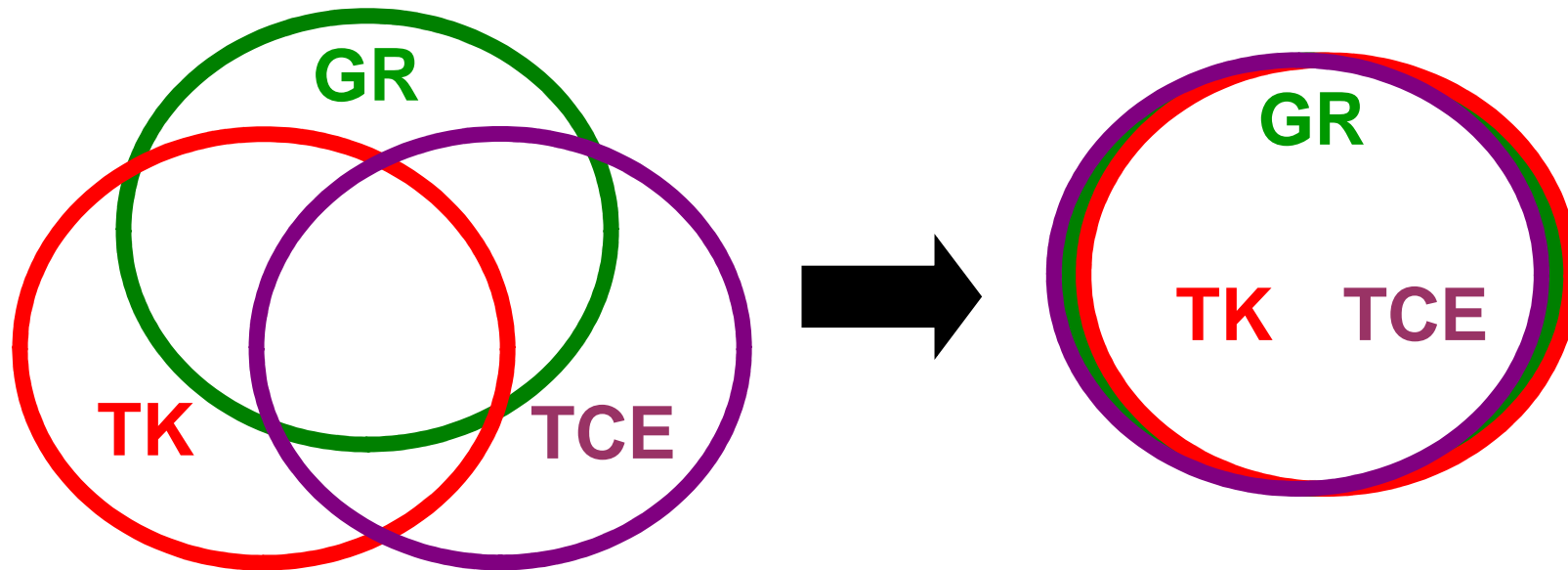
- กระแสนิยม
- ตลาดที่ขยายตัวทั้งในและต่างประเทศ
- นโยบายรัฐบาลที่สนับสนุน เช่น เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

อุปสรรคของภูมิปัญญา

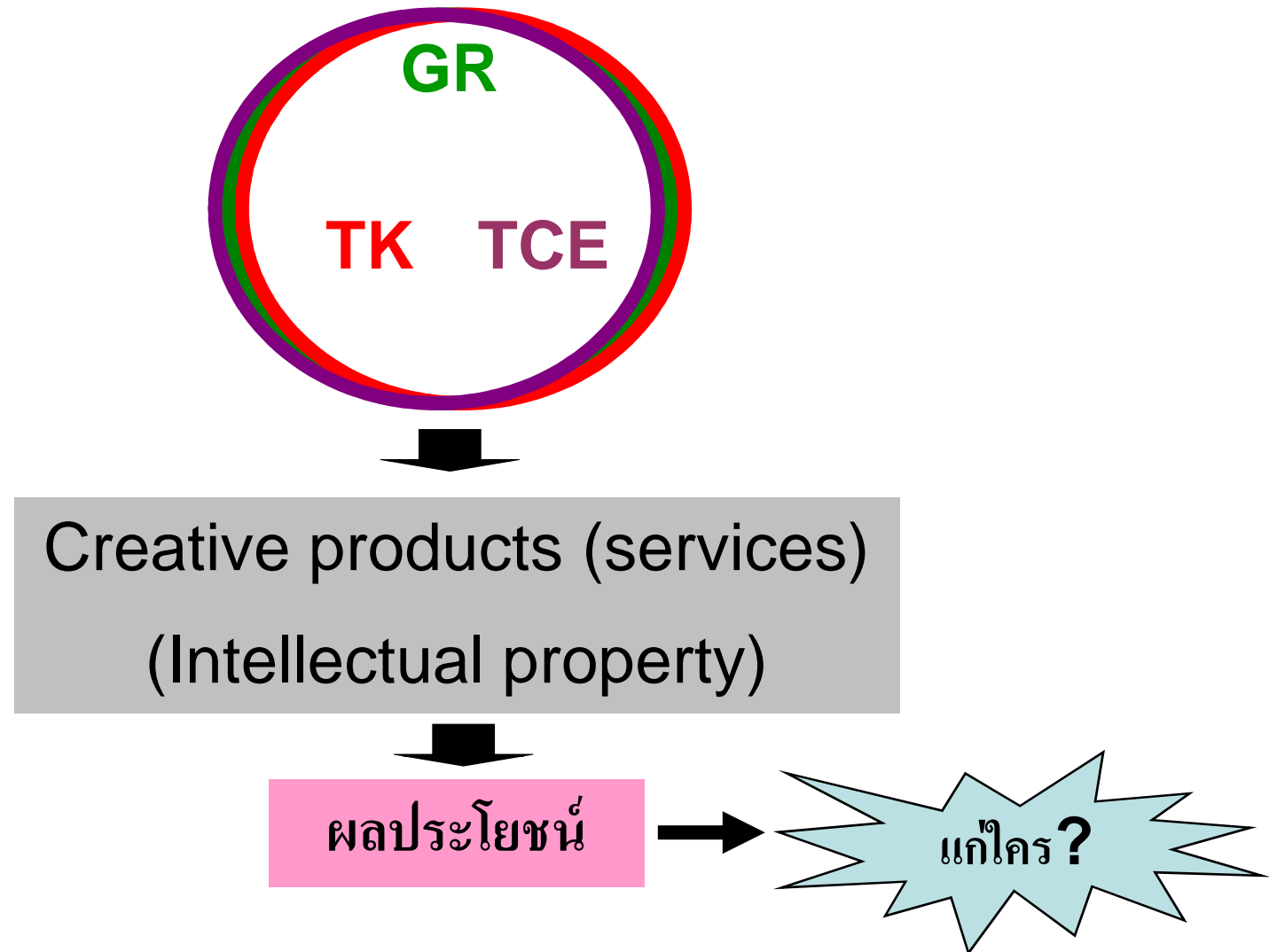
- **ฉกฉวย**
  - ฉกฉวยภูมิปัญญาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรือนำภูมิปัญญาไปครอบครอง เช่น ทป 4097/2551
  - ฉกฉวยชื่อภูมิปัญญา
- **นำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม**
  - ไม่เหมาะสมกับศักดิ์ศรีภูมิปัญญา
  - ชื่อภูมิปัญญาถูกนำไปใช้จนเกิด Dilution of value เช่น กาแฟสูตรโบราณ หรือ Misleading เช่น EM
- **คนไทยไม่ค่อยให้ความสำคัญองค์ความรู้ในภูมิปัญญาสนใจแต่เปลือกนอก**
- **การมองว่าภูมิปัญญาและวิทยาการสมัยใหม่เป็นเส้นขนาน หรือการมองว่า การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาเป็นเรื่องที่ลดทอนคุณค่าของภูมิปัญญา**

GR/TK/TCE

For many communities, TCEs, "traditional knowledge" (TK) and associated genetic resources form part of a single integrated heritage.

- New economy – Creative economy
- New technology - biotechnology

เวทีนานาชาติ

GR – CBD, FAO

ABS - Nagoya Protocol

TCE, TK – UNESCO

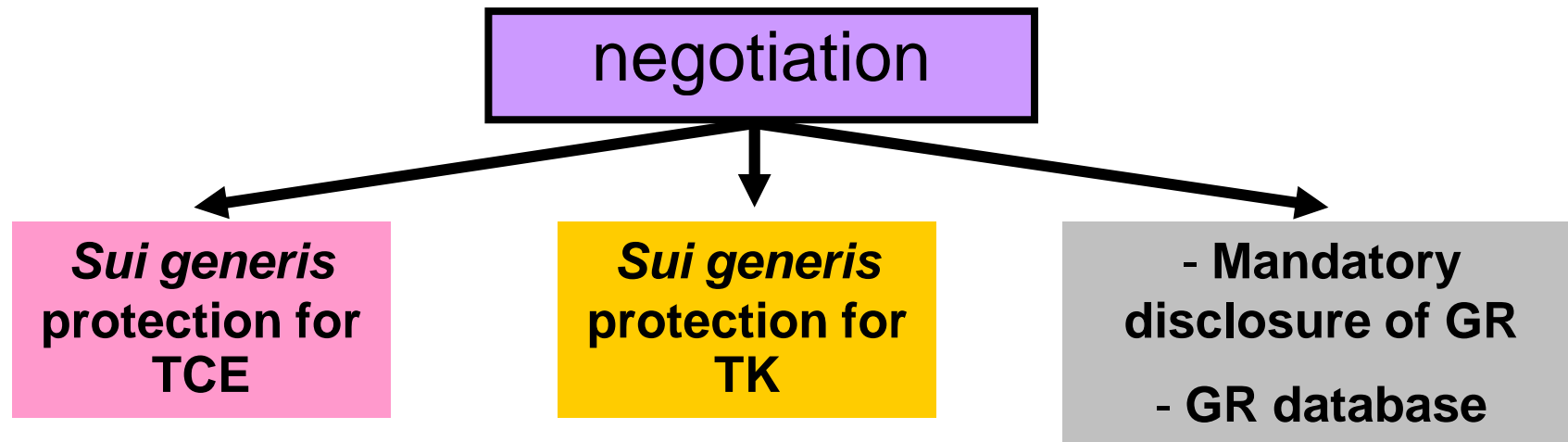
Safeguard – Convention
on ICH

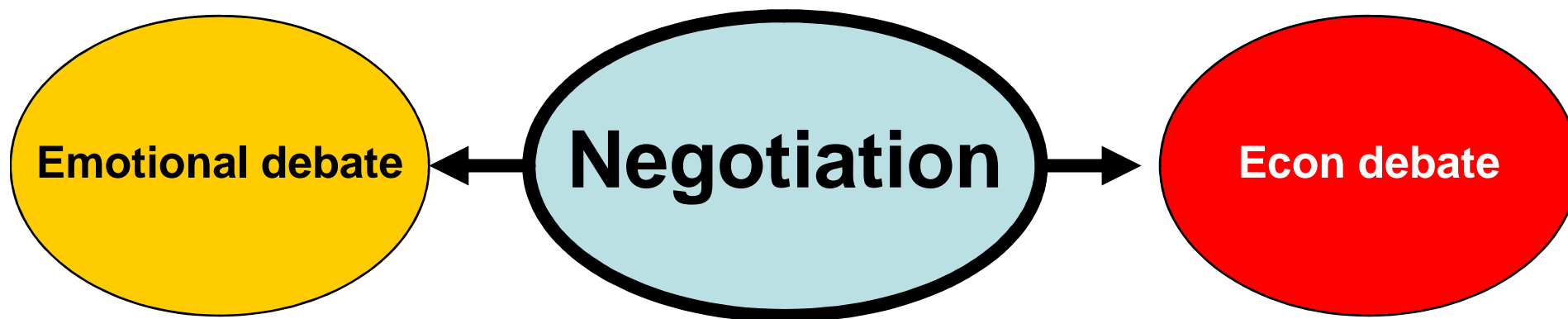

World Intellectual Property
Organization: UN arm on IP

เขาทำอะไรที่ WIPO

คณะทำงานระหว่างประเทศว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาและทรัพยากรพันธุกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแสดงออกทางวัฒนธรรมดั้งเดิม (**International Committee on Intellectual Property and Genetic Resources, Traditional Knowledge and Folklore, IGC**)

บรรยายกาศการเจรจา 23 ครั้ง V. ทำที่ประเทศไทย

Q?: หากตกลงกันได้ ผลกระทบคืออะไร

ผลกระทบ (บวกหรือลบ) ต่อแวดวงวิทยาศาสตร์
(เทคโนโลยีชีวภาพ)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

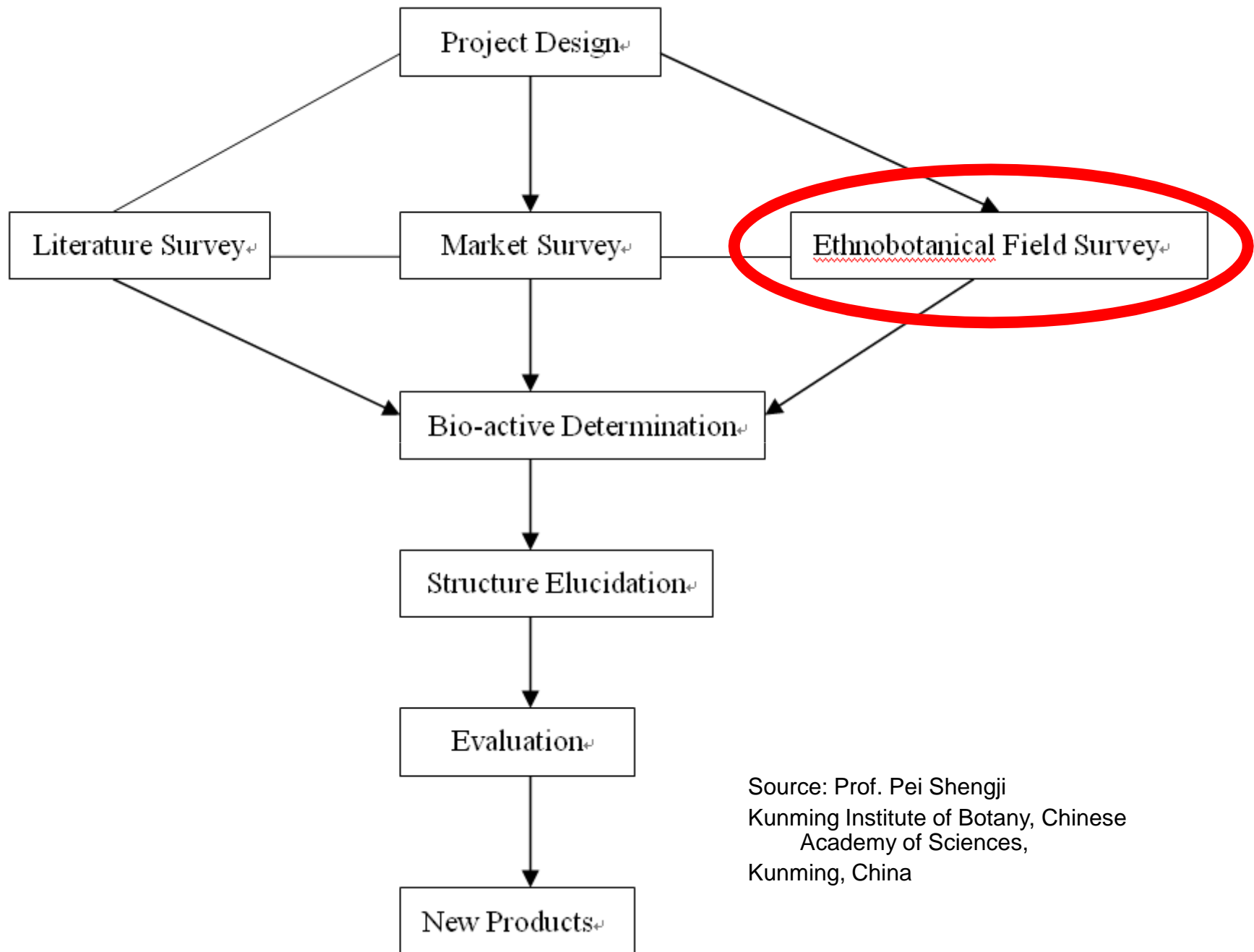
นักวิจัยค้นหาทรัพยากรพันธุกรรมพืชในป่าเขตร้อน โอกาสเอกสารพันธุกรรม
ที่นำมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์เพียง 1% (BRT)

84%

Ethno botanical research

Framework of Development New Plant-Products

Source: Prof. Pei Shengji
Kunming Institute of Botany, Chinese
Academy of Sciences,
Kunming, China

- ***Dendrobium* species: including *D. candidum*; *D. linifonmis*; *D. nobile*; *D. devonianum*; *D. primulinum*; *D. firmbreatum*; *D. densiflorum*; *D. chrysanthum*; *D. pendulum* etc.; are common used ones. *Dendrobium* orchids stem known as ‘Shihu(石斛)’ is widely used in treatment of blood circulation, cordial system and throat sore. Recent trend is popular in health and functional food products, various products are being marketed including processed stem into ‘Fengdou(枫斗)’ Herbal tea and herbal drinks; stem powder for oral taken; stem cooking with chicken and meat etc. the market value of *Dendrobium* functional products in 2011 was US\$ 500 million in China harvested from 1,000 hectare cultivation land. *Dendrobium* experts predict that the *Dendrobium* market will be US\$ 5-10 billion in 2020 in China (Shi Jinping, 2012).**

Source: Prof. Pei Shengji

หากมี *sui generis* protection for TK

Access to

Conditions

Time consuming?

More investment?

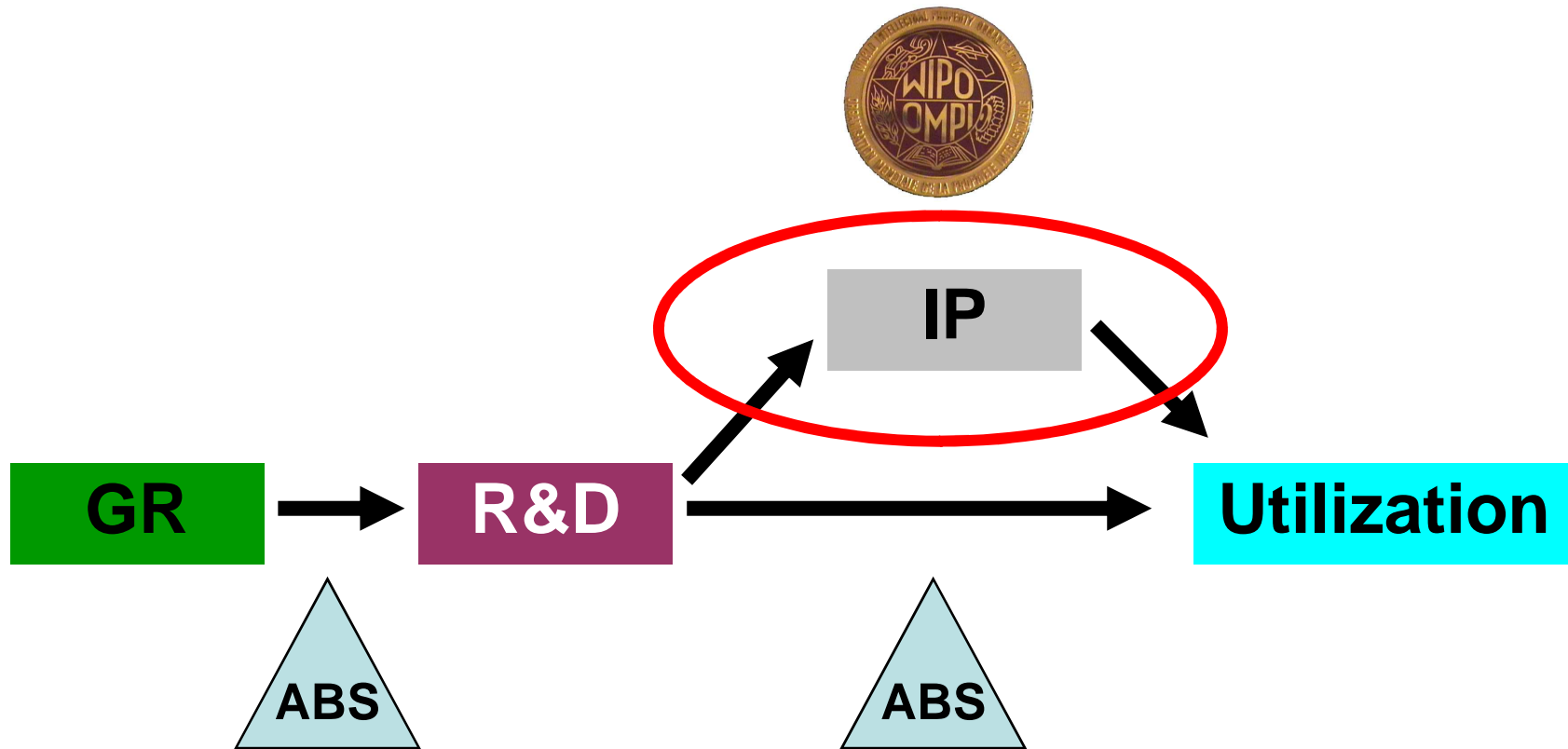
Risks? Breaking
law

ถ่ายทอดภูมิทรัพย์สำหรับ

นักวิจัยด้านเทคโนโลยีชีวภาพ

Mandatory disclosure of GR

CBD – Nagoya Protocol

ระบบสิทธิบัตร (Patents)

การประดิษฐ์

1. ใหม่
2. มีขั้นตอนการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น
3. ประยุกต์ใช้ได้ในเชิงอุตสาหกรรม

เตรียมเอกสาร
คำขอ

ตรวจสอบ

ระบบสิทธิบัตร (Patents)

การประดิษฐ์

1. ใหม่
2. มีขั้นตอนการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น
3. ประยุกต์ใช้ได้ในเชิงอุตสาหกรรม

เตรียมเอกสาร
คำขอ

ตรวจสอบ

GR disclosure
certificate

Qs:

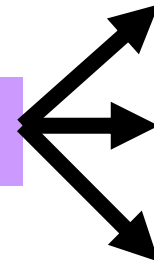
1. Issued by whom?
2. If fails, what is the consequence?

GR Database

Country strategy

GR Database

Technical domain

Econ domain

Legal domain

หน่วยงานวิจัยต้องเตรียมตัวเรื่องการบริหารจัดการเชิง กฎหมาย (Legal Management)

1. ทำความเข้าใจอย่างมีสติ
2. วางระบบการบริหารจัดการ — นโยบาย ระเบียบ เครื่องมือบริหารจัดการ
(วางระบบที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำการวิจัย - หาทางออก)
3. บุคลากร